

L'home i les seves circumstàncies

GERARD BUXEDA I MAJORAL

Miquel Aguirre, que ha publicat diversos treballs històrics sobre la Guerra Civil a Banyoles, amb *La cortina de saca* s'apropa als anys previs a la contesa bèl·lica des de la novel·la negra.

El protagonista de la novel·la és el jove periodista Baltasar Huerta, fill d'una família conservadora barcelonina, tot i que ell no té una ideologia definida. Huerta se'n va a passar les vacances a Banyoles. És la primera vegada que surt de casa. És tímid, insegur, poruc... i no té una bona relació amb el seu pare.

L'acció se situa en l'any 1933, quan la qüestió agrària es començava a radicalitzar, en una Banyoles que actua com un personatge més: descrita com a ciutat pobre, lletja, mal feta i bruta, els indrets que l'han convertida en una ciutat petitburguesa ordenada, bonica i atractiva apareixen en segon terme.

Allà coneixerà un personatge esmunyedit i excessiu, Germinal Estrada o Josep Agustí Torres, que serà per a Baltasar una barreja de *ciceró* i de pare: li

ensenyarà Banyoles i les persones que mouen els fils de la ciutat des de l'ombra, l'iniciarà en els plaers de la vida i li donarà consells per ser un bon periodista.

Un cop trobat mort en Germinal, Baltasar es mou entre els interessos dels cacics del poble, que l'utilitzen perquè escrigui un article explicant les bondats del pairalisme i la bellesa de Banyoles, i la necessitat que sent d'investigar els indicis que qüestionen el que li diuen i veu.

D'aquesta manera, la novel·la d'aprenentatge passa a un segon terme i la d'idees pren protagonisme. I aquí l'Aguirre novel·lista es troba amb l'Aguirre historiador, i la novel·la negra es fusiona amb la de tesi: els republicans fracassaren en el seu intent de construir un govern fort que garantís l'ordre, la modernitat i la justícia per l'actitud hostil de la dreta i dels anarquistes.

La novel·la destaca en la descripció d'ambients, en l'elaboració de personatges com en Baltasar, en la recreació de l'època en petits detalls i en la dosificació de la informació. En canvi, abusa de

AGUIRRE OLIVERAS, Miquel
La cortina de saca

Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions
Bellaterra, 2012
220 p.

certs símbols i explicacions, i la narració es ressent quan les creacions d'escenes passen a un segon pla i se'ns expliquen les motivacions dels cacics, que no responen tant a personatges complexos amb els seus matisos com a idees.

Visceralitat de sucre candi

ANNA CARRERAS

Finalista del Premi Casero 2010, la gironina Mercè Saurina (1966) publica la seva novel·la *Com llunes de Saturn*, títol que remet a la seixantena de satèl·lits que acompanyen el planeta i que, malgrat la seva proximitat, mai no es troben. Els personatges tampoc no coincideixen mai, i menys ordint els seus respectius discursos sobre la pèrdua: «La natura ha estat cruel amb nosaltres. La natura, l'atzar i els déus. Com un malefici», diu la narradora per justificar la seva dissort vital a par-

tir del clixé i la llagrimeta. Som davant la fràgil història de l'Alegria, una dona que rememora el passat i explica a la seva filla un amor de joventut encès al llarg dels anys però impossible. El discurs de l'Alegria (àlies Martiri) té lloc durant un viatge iniciàtic, amb tots els ingredients literaris propis de l'encontre amb un mateix, a la manera dels clàssics però sense tant d'estil. La dissertació s'entrecrua (amb massa freqüència) amb el discurs arxiconegut de la Guerra Civil i l'exili, també en present d'indicatiu. Novament

l'anècdota personal-sentimental es fon dins la col·lectiva-històrica. La pèrdua implica contradicció, com la llunyania, ho sabem. La novel·la funciona perquè tracta temes universalment explotats i empàtics amb el lector pilot: el dolor, l'amor platònic, la memòria, l'esperança. A partir de tres parts de desigual extensió, «Terra», «Foc i aire» i «Aigua, només», i d'un estil ingenu que fa dels jocs lingüístics una incomoditat, Saurina relata un viatge en què la comunicació té lloc perquè un d'ells recorda. Les veus deambulen entre els moments de